

یوسف پیامبر، پیمان یزدانیان

یکی از پرطرفدارترین موسیقی‌فیلم‌های تلویزیونی که در بسیاری از کشورها عربی نیز شنیده شده و مورد استفاده‌های گوناگون نیز قرار گرفته است، موسیقی سرپال «یوسف پیامبر» ساخته پیمان یزدانیان است. این فیلم یکی از زیباترین فیلم‌های ایرانی را ولایت کرده و داستان زندگی حضرت یوسف را سه‌صورت کشیده‌بود. شکوه‌های عطر طری در دنیا «یوسف پیامبر» فرقه‌الله محسنطورا را پیشتر کردند طبق آثار سازمان صداوسیما این سرپال در بیش از ۶۰ کشور مخاطب داشته و دیده شده است. دروبدان در گفت‌ووبی می‌گوید: موسیقی تیل مهم‌ترین منبع ما برای ساخت موسیقی است اما نه به این معنی که ما از منابع موسیقی استفاده‌نسخه‌ای کنیم و موزیت با ملودی خاصی را در نظر بگیریم، بلکه این منابع برقرارای گوش کردن و رسیدن به حال و هوای موسیقی آن دوره است.

ولایت عشق، بابک بیات

مردم هنوز پس از گذشت سال‌ها، با قطعه خاطر انگیز و تأثیرگذار «ولایت عشق»، به یاد امام رضا و آن سرپال می‌افتند. «ولایت عشق» با موسیقی مرحوم بابک بیات، یکی از نقاط عطف کارنامه کاری محمد اصفهانی هم به شمار می‌آید. محمد اصفهانی درباره همکاری با بابک بیات، در کار تاریخی مهدی قلیخوارده می‌گوید: هر وقت کارهایی را که آقای بیات برای من ساختند می‌شنوم، جس می‌کنم آن آثار را به شکل دیگری خوانده‌ام. احساسی می‌کنم آن تپید، تپید خوانندگی تنها خود من نبود و آقای بیات آن کاراکتر را هم القا کردند. آقای بیات خوانندگی بزرگی بودند ولی هیچ‌وقت وارد با صدای خودشان منتشر نکردند.

مختار نامه، امیر توسلی

امیر توسلی از سال ۱۳۸۸ به دعوت داوود میرباقری ساخت موسیقی برای سرپال تاریخی مختارنامه را با ۳ کستر «بارسه»، «ارکستر کوه‌های باریکا» و «گروه کسر فیلامونیک تهران» آغاز کرد. تم تیتراژ باثانی این سرپال با بهره‌گیری از موسیقی عزاداری منطقه بوشهر ویر اسامی نغمه‌ای که محسن شریفیان، پژوهشگر موسی‌وسین این منطقه گرد آورده بود، ساخته شده است. امیر توسلی درباره موسیقی مختارنامه می‌گوید: در «مختارنامه» هر شخصیتی که من داشت، البته ممکن است به این دلیل که تم واحدی نگار نمی‌شود (در تیتراژ) خیلی از آنها در ذهن تاندا، به همین دلیل شاید استرازی متلثسی برای به یاد ماندنی کردن یک قطعه از آنها نگاشته‌اند، اما کار بسیار سختی است. انگار که برای ۲۰ فیلم سینیمایی موسیقی ساخته‌ایند!

روز واقعه، مجید انتظامی
فیلمنامه سه‌روزه «روز واقعه» از بهرام بیضایی در سال ۱۳۶۱ با نگاهی به واقعه عاشورا نوشت اما هیچ‌گاه امکان ساخت فیلمی بر اساس آن براش فراهم نشد تا اینکه شهرام اسدی» در سال ۱۳۷۳ موفق به ساخت آن شد. در این فیلم، بخش‌های اندکی از فیلمنامه بیضایی اجازه ساخت پیدا نکرد اما شهرام اسدی می‌گوید: ۹۵ درصد از فیلمنامه وفادار بوده است. موسیقی‌گذار این فیلم را «مجید انتظامی» بر پایه «مضمون عربی» ساخته و به‌خاطر آن سریع‌طورین دریافت کرده است. مجید انتظامی در موسیقی این اثر تلاش کرده با بهره‌گیری از رنتم و ملودی مناسب، صحنه‌های مربوط به مراسم عروسی و عزرا را با ملودی‌های مرتبط در کنار یکدیگر قرار دهد. «صدیقله» جوانی مسیحی است که تازه به اسلام ر آورده و دل در گرو عشق «ارحله» دختر زده‌دارف.

به‌محدرضا کراهلو، در سینمای ایران، موسیقی فیلم آغازی قهرمانه داشت. تا قبل از فیلم «قصیر» موسیقی متن در فیلم‌ها جایگاهی نداشت و معمولاً از موسیقی‌های آماده‌ی روی فیلم‌ها استفاده می‌شد. «سفیدار منفر زاده» سازنده موسیقی متن «قصیر» ۱۰ سال بعد برای فرهاد موسیقی «جمععه» ساخت ترانه‌ای که بعد از قتل عام مردم در ۱۷ شهریور سال ۵۷ توسط رژیم پهلوی خودم شد. بعد از «قصیر»، موسیقی متن به‌طور جدی، بویژه در سینمای مردم نو راه پیدا کرد و «گلو»، «صادق کرده» و چند دیگر فیلم صاحب موسیقی منحصر‌به‌فرد برای خودشان شدند.

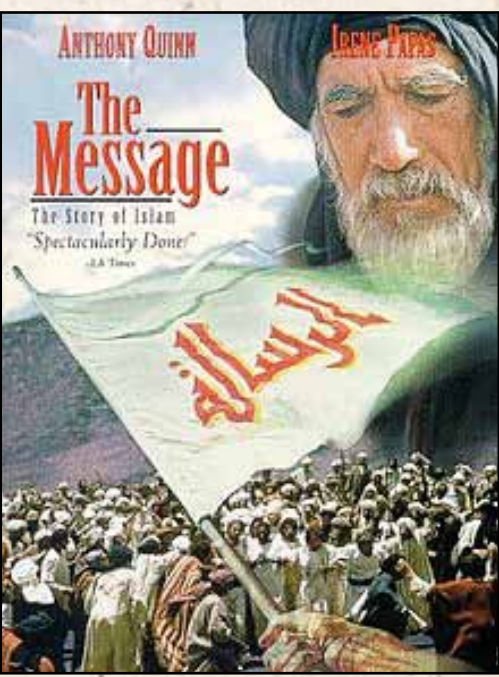
با عبور از سال‌های اول انقلاب و فعالیت پرچم سینماگرانی که اصرار به استفاده از موزیک مستقل برای فیلم داشتند، چهره‌های موزنی در حوزه موسیقی فیلم معرفی شدند تا سال‌ها تا امروز، جری‌ت‌ترین موزیسین‌های ایرانی هستند.

رخداد انقلاب و تأثیری که بر سینما گذاشت، با تولید موسیقی‌های ماندگاری برای برخی فیلم‌های سینمایی همراه شد. مجید انتظامی برای «آفتاب‌نشین‌ها»، «سناور» و «هنر» و تعدادی از فیلم‌های دیگر با مضمون مشابه، بابک بیات برای «شکار»، «پیشه در خون» و «شکستلات» و مرتضی حنانه برای «تیرباران» موزیکهایی را ساختند که هنوز هم در ایام مناسبت‌های مرتبط بر تکرار بخش می‌شوند.

سینمای دفاع مقدس، موسیقی فیلم در سینمای ایران را وارد کلاسی متفاوت کرد. مجید انتظامی بر کارترین موزیسین این ژانر است که با ساخت موسیقی فیلمهایی چون «غقای‌ها»، «کلی‌مشگاه»، «از کرخ تا راین»، «هوی پیراهن بوسفه»، «ژانی‌شما»، «دوئل» و تعدادی فیلم دیگر، شاهکارهای دلنشینی را در خاطره‌ها ماندگار کرده است. موسیقی «سفر به جزایه» رسول ملاقلی‌پور را هم پیروز ارجمند ساخت که در خیلی از برنامه‌های مربوط به دفاع‌مقدس از آن استفاده می‌شود.
محمدرضا علیقلی هم در این ژانر بر کار بود و برای فیلم‌های خیلی از کارگردان سینمای دفاع‌مقدس مثل رسول ملاقلی‌پور، ابراهیم حاتمی‌کیا، جمال شورشجه و پرویزشیخ‌طادی موسیقی ساخته است. «پرواز در شب»، «لق»، «رویان قرمز»، «حسامه مجنون» و «روژه‌های زندگی» از کارهای علیقلی و «سیرم» و «خاک سرخ» هم سرپال‌های پر مخاطبی بودند که موسیقی متن علیقلی به ماندگاری آنها در پادها خیلی کمک کرد. کار

یکی از نقاط اوج موسیقی فیلم در سینما و تلویزیون ایران در کارهای تاریخی و مذهبی خودش رو نشان داد است. موسیقی‌هایی که به دلیل همراه شدن با شخصیت فرامادی فیلم، بر از انرژی مثبت بودند. مجید انتظامی در این عرصه هم موسیقی‌های ماندگاری مثل «روز واقعه»، «هریم مقدس» و «تنهاترین سربدار» را ساخته که کارهای فوق‌العاده‌ای هستند. کامبیز روشن‌روان برای «سفر»، فردین شهریاریان برای «معمصویت از دست رفته»، بابک بیات برای «ولایت عشق»، امیر توسلی برای «مختارنامه» و پیمان یزدانیان برای «یوسف پیامبر» خالق نوادهای ماندگار شدند. در این بین اما فراد فخرالدینی اثر متفاوت‌تری بر موسیقی این فیلم‌ها گذاشته است. فخرالدینی که موسیقی عمر که فیلم «امام علی» را با راجع به متنی یاقیامده از ۱۲۰۰ سال پیش خلق کرده درباره این کار می‌گوید: ساختن موسیقی سرپال «امام علی» فقط به استفاده از تحقیقات و آثار منسب به عبدالقادر مراغی منحصر نشد. کاما اینکه ما در هر بخش از سرپال تلهای متفاوتی

انیس موریکونه *با خوب، بد، زشت، با اهام* از **روزه گرگ محرابی**
ایرماکی شالی **موسیقی این فیلم را نوشت**
FROM THE HARTED HEARTS OF MEN: THE GOOD, THE BAD AND THE UGLY (IN BROW, IL BENTRO, IL CATTIVO) BY ENNIO MORRICONE

روزگار در گری

مروری بر «موسیقی فیلم»های ماندگار در سینمای ایران و جهان

روزی روزگاری موسیقی

را با ر کستر طراحی کردیم که هر کدام برای خود داستان جداگانه‌ای دارد که در این زمینه می‌تولم به تلهای مالک اشتر و عایشه اشاره کنم که به تنهایی در برگیرنده ملودی‌های زیبایی هستند. البته تلهای مربوط به وصف حضرت علی(ع) نیز کارهای خوبی بودند که ما در هر بخش از سرپال برای آن طراحی‌های متنوعی کردیم که خوشبختانه آنها نیز مورد استقبال مخاطبان قرار گرفت. من موسیقی سرپال «امام علی(ع)» را به این سادگی ننوشتم. من برای پلان به پلان سرپال به معنا و مفهوم مللک کلمه خودم را محل حادثه قرار می‌دادم و این حبس را با حبس درونی خودم تلفیق می‌کردم تا بتوانم بر اساس این تکنیک بهترین نتیجه را دریافت کنم.

فخرالدینی کارهای دیگری هم دارد که بیزره نیست اگر بگوییم شهرت و ماندگاری این آثار تلویزیونی در ده‌ها حافظه‌ها مدیون موسیقی‌شان است: «سربدار»، «روزی روزگاری»، «دوعلی سینا» و موسیقی دلنشینی «کیف انگلیسی» که بر تکرار در برنامه‌های مختلف از آن استفاده‌شود.

البته در حوزه فیلم‌های تاریخی باید چهره‌های دیگری را هم تحسین کرد. بابک بیات برای «پهلوانان نمی‌میرند»، فردین شهریاریان برای «آن، تکرار غریبانه روزها تم چگونه گذشت»، «موسیقی متن این کار را که به یاد داریدا البته کاری که از ایران با این موسیقی شده، شاید خیلی به مذاق سازنده‌اش خوش نیاید. شاید هم برعکس، استفاده پر تکرارش در آن آستانسورها که تقریباً رگ زکورد استفاده از یک موسیقی خاصی داخل آستانسور را زاده، او را خوشحال کنند. «ریچارد کلاپیرمن» که مدتی پیش جاشیه‌های حضور او در تهران در رسانه‌ها داغ شده بود، موسیقی متن «آن‌شرلی با موهای قرمز» را به همراه «جیمز لست» ساخت. اثری خاطره‌انگیز برای بسیاری از ایرانیان، ریگ دوراهی بسیاری از این اهنگ

بود که آن را دوست دارند و شاید مقدمه خوبی برای پرسیدن این سوال باشد که اگر این موسیقی برای فیلم آن شرلی تولید نمی‌شد، تپوچی که امروز به آن شده، می‌شدا یا نه! این «موسیقی فیلم» است که آن کار را خاطر انگیز و ماندگار کرده؟

صحبت درباره «موسیقی فیلم» حرف زدن درباره دریادهای است که هم‌از سینماست. از دوراهی که برادران لومیر برای ساسات کردن تماشاچیان حاضر در سالن هنگام بخش فیلم، با استفاده‌های ازیری از موسیقی در زمان بخش فیلم‌های‌شان، بیایست‌ها و نوازنده‌ها را به‌خدا می‌کردند تا از موسیقی‌های همسان یا تصاویر استفاده کنند، تا امروز که برخی «موسیقی فیلم»‌ها حتی بیشتر از خود فیلم‌ها دیده می‌شوند، تا ریغ موسیقی صامت با فراز و نشیب‌های فراوانی همراه بوده است. در دنیای سینمای فیلم‌ها حتی هنگام فیلمبرداری، گروه ارکستر در گوشه‌ای می‌نواختند تا بر اساس آن ریتم صحنه و بازی تنظیم‌شود. بعد از ساخت اولین فیلم ناطق، سیر تحول متفاوت در سینما آغاز شد. موسیقی انتخابی برای فیلم‌ها، مختلف یا توجه به محتوا و فرم آن فیلم ساخته می‌شد. به همین دلیل عناوین موسیقی‌ها نیز عنوان ژانرها را به خود گرفت و به‌طور مثال موسیقی دادنامه‌ای، ماجراجویانه، پلیسی، کم‌دی، درام، تاریخی، عاشقانه و… ساخته شد.

«آرون کوپلنده» که یک موسیقیدان است و تعدادی موسیقی فیلم ساخته است، در این باره می‌گوید: «دوست دارم تماشاگران در ابتدا یک فیلم را همراه با موسیقی ببینند. برای بار دوم آن را بدون حضور موسیقی تماشا کنند. پس از آن در سومین‌بار دوباره آن فیلم را به همراه موسیقی‌نظاره کنند. در آن هنگام فیلم می‌کنم آنها به تصویر واقعی دست‌خواهند یافت که موسیقی برای فیلم چه می‌کند».

آهنگسازان بسیاری در سینمای دنیا ماندگار شده‌اند: از «انیس موریکونه» معروف‌ترین آهنگساز تاریخ سینما و «رنارد هریمن» که با «موسیقی‌های بی‌تلفیرش برای دیوید لین در فیلم‌های «لورنس عربستان» و «دکتر زبواگو» خاطر‌ساز شد و با شاهکار «ارسلاله» مصطفی قنات در ذهن و خاطره را ایرانیان و مسلمانان ماندگار شد.

«موسیقی فیلم» اما محل ابداعات و ایده‌پردازی‌هایی بود که گاه از خود فیلم بیشتر در یاد می‌ماند، البته سینته‌ای خود را نیز داشت. انیس موریکونه برای «خوب، بد، زشت» با الهام از صدای زوزه گرگ صحرایی آمریکای شمالی تم اصلی موسیقی فیلم را برای سرچو گونه نوشت که سازندگی آن تر کب نامتعارفی برای سینمای وسترن تا آن روز بود. موریکونه در مولودی حتی پیش از تصویربرداری، موسیقی مورد نیاز فیلم را ضبط کرده و سرچو گونه بر اساس رنم و چگونگی موسیقی اقدام به تصویربرداری برای آن می‌کرد. ۱۰ سال بعد، موریس زاز با زندگی در بیابان‌های لیبی و الهام از کویر، موسیقی متن ماندگار «محمدرسلالة» را با استفاده از مقام حجاز که از مشترکات موسیقی ملل است، نوشت و موسیقی «ارسلاله» را به یکی از دوست‌داشتنی‌ترین خاطره‌های جمعی ایرانیان تبدیل کرد. موسیقی این فیلم در سال ۱۹۷۷ نامزد دریافت جایزه اسکار شد. در کشور ما نیز آهنگسازان بسیاری بوده‌اند که با ساخت موسیقی فیلم‌های ماندگار، خاطر‌ساز شدند. در این «برنده» می‌خواهیم درباره «موسیقی فیلم‌های ماندگار در خاطره جمعی ایرانیان صحبت کنیم.

جهان‌بینی

جهان‌بینی

جهان‌بینی

جهان‌بینی

جهان‌بینی

جهان‌بینی

شکار، بابک بیات

یکی از فیلم‌هایی که با موضوع انقلاب اسلامی مرتبط هست فیلم سینمایی شکار است که در سال ۱۳۶۶ ساخته شد و گهگاهی هم در ایام ده فجر پخش شده و می‌شود یکی از نقاط قوت این فیلم که تله‌ماندگاری در ذهن‌ها داشته بسیار زیبایی این فیلم در شکار با احمد (پرویز برستویی) با یک کامیون حامل گوست به پایتخت در حرکت است. «هزار دستان»، سعید شهرام برای اوچله‌دار داند تا نابل از زانبل‌ها هسرتن محوله را تحویل بدهد و به رادگاهش بازگردد یا او اداها به مصطفی(خسرو شکیبایی) آشنایی‌شود…

تیرباران، مرتضی حنانه

موسیقی‌هایی که شادروان مرتضی حنانه برای فیلم‌های مختلف نوشته است اثری با اهمیت، غنی و استوار هستند. در این بین سرپال ایران «تیرباران» (و بیشتر از دیگر آثار بر نقش حنانه دیده‌اند و موسیقی را که او برای این فیلم ساخته شنیده‌اند. «تیرباران» به مبارزات و زندگی شهید سیدعلی اندرزگو می‌پردازد. ساخت موسیقی سرپال تلویزیونی «هزار دستان» از کارهای او است که تیتراژ آن را بر اساس پیش در آمدن اصفهان از مرفعی نی‌لارود نوشتی در هزار دستان را در ۷ قسمت نوشت و این کار،

به لحاظ نگارنگی تله‌اثری بسیار پرمایه است. موسیقی سرپال هزاردستان، مردمی‌ترین کار حنانه به‌شمار می‌آید و آهنگساز در آن اثر، بغوسی توانسته حال و هوای تهران سال ۱۳۲۰ را منتقل کند.

سفر به جزایه، پیروز ارجمند

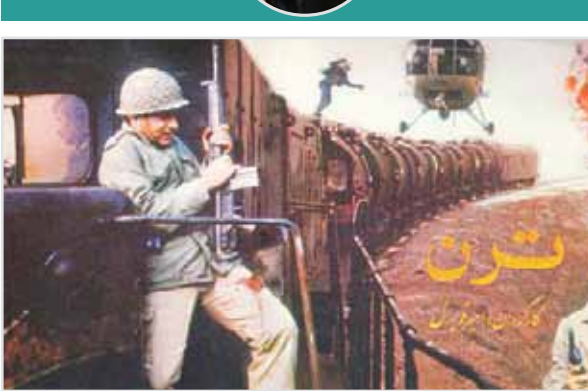
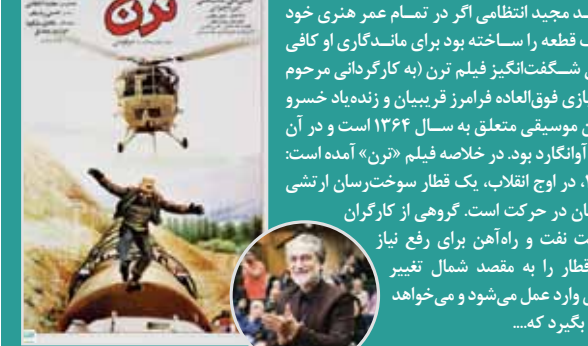
موسیقی ماندگار و زیان‌افس‌تر به‌جزایه» ساخته پیروز ارجمند است که یکی از سوزناک‌ترین قطعات موسیقی فیلم در سینمای ایران به‌شمار می‌ود. کمی بعدتر از ساخت موسیقی در آن کستر «سفر به جزایه» محمد علیقلی و علی نفرشی شری از آهنگسازهای فراوانی نیز از موسیقی کم‌ظلمیر این فیلم‌شد است. در خلاصه این فیلم آمده است: سعید که در اثر ریمسهای شیمیایی نابینا شده به‌همراه گروهی از هیرزماش برای معالجه است، وحید در حال ساختن یک فیلم جنگی است، او از علی دوست آهنگساز دعوت کرده تا با دین ساخته‌هایی از فیلم که آمده است، «ارسلاله» سازند اما علی نمی‌تواند با فیلم ارتباط درستی پیدا کند.

قصه‌های مجید و خواهران غریب، ناصر چشم‌آذر

«قصه‌های مجید» خواهرهای تلویزیونی، بر پایه کتابی از هوشنگ مرادی کرمانی است. کارگردان این مجموعه تلویزیونی، کومرنت پوراحمد و آهنگساز آن ناصر چشم‌آذر است. چشم‌آذر در ساخت موسیقی این سرپال از تلهای از روح‌الله خالقی استفاده کرده است. قصه‌های مجید به زبان صمیمی و داستانشان نگارش شده است. و روایتگر لحظاتی از زندگی نوجوانی از نام‌مجید است. این مجموعه برای ده‌ه‌هشتی‌ها یک پلتاسم، حسدایی و خاطره‌معمدرا را در آن استفاده شد. علیقلی همچنین موسیقی متن آن یکی از پرفروش‌ترین فیلم‌های سینمایی در آن دوره کودک و نوجوان را نیز ساخته است: کلاه‌قرمزی و پسرخاله، به کارگردانی ایرج کلاه‌محب محصول ۱۳۷۲.

نرن، مجید انتظامی

از کرخه تا راین، مجید انتظامی

در طول همه این سال‌هایی که از ساخت و نمایش «از کرخه تا راین» می‌گذرد، مهم‌ترین نگارگری این فیلم موسیقی آن است. موسیقی مجید انتظامی، در افزایش بار ملودرام فیلم حاتمی‌کیا نقش مهمی ایفا می‌کند. در طول این سال‌ها ساخته‌های فراوانی نیز از موسیقی کم‌ظلمیر این فیلم‌شد است. در خلاصه این فیلم آمده است: سعید که در اثر ریمسهای شیمیایی نابینا شده به‌همراه گروهی از هیرزماش برای معالجه است، وحید در حال ساختن یک فیلم جنگی است، او از علی دوست آهنگساز دعوت کرده تا با دین ساخته‌هایی از فیلم که آمده است، «ارسلاله» سازند اما علی نمی‌تواند با فیلم ارتباط درستی پیدا کند.

خاک سرخ، محمدرضا علیقلی

خاک سرخ» نخستین سرپال ابراهیم حاتمی‌کیا محسوب می‌شد که به گفته خودش اثری بیش از ۱۵ فیلم سینمایی را صرف ساخت آن کرد. ابراهیم حاتمی‌کیا پس از بخش آخرین قسمت از این سرپال که در سال ۱۳۸۱ اتفاق افتاد، درباره اینکه چرا سرخ را سرپال‌های رفته است؟ گفته بود: «موسسه ساخته‌های سرپال چیزی نبود که اخبار برای من شکل گرفته باشد، بلکه این‌ها بود که دوست داشتم چنین موقعتی برآیم فراهم شود که سرپال‌ساز، چرا که تلویزیون، من مخاطبان میلمونی دارد و برای من رزشک‌انگیز است که مخاطبان در این وسعت باشند» آلبوم موسیقی خاک سرخ دارای ۱۲ قطعه است. موسیقی‌های متن ساخته‌شده برای این سرپال توسط محمدرضا علیقلی ساخته شده است.

مدرسه موش‌ها و کلاه‌قرمزی، محمدرضا علیقلی

محمدرضا موسیقی‌ها ۱۵ بار نامزد دریافت سیمرغ بلورین بهترین موسیقی متن از جشنواره فیلم فجر شده است و ۴ سال از این دهات با موفق به کسب سیمرغ بلورین شده، آهنگسازان بسیاری از فیلم‌های ماندگار را در کارنامه دارد. او اما در یکی از تجربیات خاطر انگیز خود، موسیقی «مدرسه موش‌ها» را ساخته است. این برنامه عروسکی را هم‌زمان به‌رومند کارگردانی کرد و از عروسک‌گردانان و صداپیشگانی نظیر ایرج طهماسب، حسدایی و خاطره‌معمدرا را در آن استفاده شد. علیقلی همچنین موسیقی متن آن یکی از پرفروش‌ترین فیلم‌های سینمایی در آن دوره کودک و نوجوان را نیز ساخته است: کلاه‌قرمزی و پسرخاله، به کارگردانی ایرج کلاه‌محب محصول ۱۳۷۲.

